

Συγκρότημα Ε.Μ.Π. Πατησίων

Μελλοντική χρήση και ένταξη στην Πόλη

Β' ΦΑΣΗ

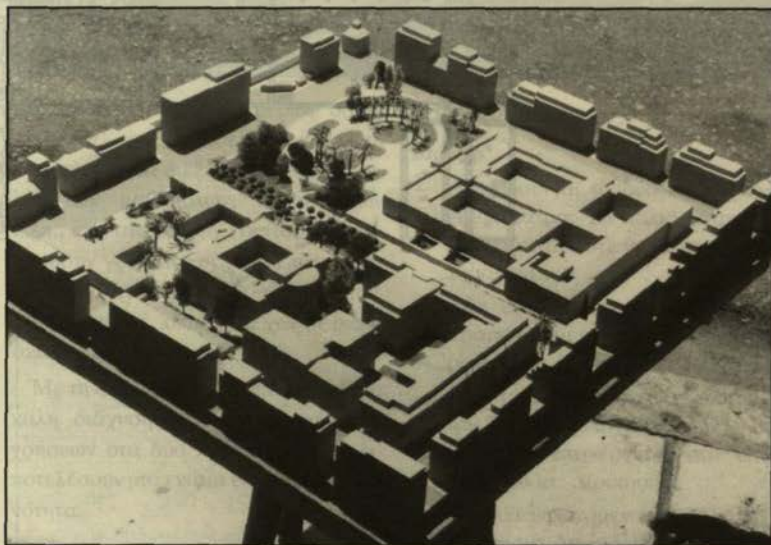
των Α. Βεζύρογλου, Φ. Γουλιέλμου, Α. Μονεμβασίτου, Σ. Ξενόπουλου και Ι. Πολύζου

Μετά την ολοκλήρωση της Α' φάσης του ερευνητικού προγράμματος με τίτλο «Ένταξη στην πόλη, επανάχρηση και οργάνωση των λειτουργιών του Συγκροτήματος ΕΜΠ στην οδό Πατησίων» (βλέπε περίληψη στον Πυρφόρο 5/1993, σελ. 14-24), η Ερευνητική Ομάδα προχώρησε στη Β' φάση, η οποία έχει αντικείμενο, τη λεπτομερέστερη διατύπωση των προτάσεών της υπό μορφή αρχιτεκτονικής προμελέτης.

Σ' αυτό το άρθρο, μετά από ένα σύντομο χρονικό των διαφόρων ενεργειών και παρουσιάσεων της πρότασης στα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας, περιγράφονται πιο αναλυτικά οι μέχρι σήμερα θέσεις της Ερευνητικής Ομάδας για:

- Τη σταδιακή επέκταση του Τμήματος Αρχιτεκτόνων στο κτίριο Τοσίτσα.
- Τη δημιουργία Επιμορφωτικού και Συνεδριακού Κέντρου στο Κτίριο Γκίνη.
- Τη δημιουργία Μουσείου Τεχνολογίας ΕΜΠ και Ξενώνα Φοιτητών και Διδασκόντων στο κτίριο οδού Μπουμπουλίνας.

Μετά την ολοκλήρωση του διαλόγου που ελπίζουμε ότι θα τροφοδοτήσουν οι παρακάτω προτάσεις, πρόθεση της Ομάδας Έρευνας είναι να οργανώσει μια ημερίδα Ενημέρωσης και συζήτησης πάνω στη μελλοντική χρήση του Συγκροτήματος ΕΜΠ Πατησίων, κα-

θώς και να παρουσιάσει τη συνολική της πρόταση σε ειδικό τεύχος.

Α. Χρονικό

1. Παρουσίαση του προγράμματος σε δύο διαδοχικές ανοιχτές συνεδριάσεις του Τμήματος Αρχιτεκτόνων (Ιούνιος και Δεκέμβριος 1993):

- Καταγραφή παρατηρήσεων.
- Κατ' αρχήν αποδοχή της πρότασης για την παραμονή του Τμήματος Αρχιτεκτόνων στην Πατησίων, υπό «αναβαθμισμένες όμως συνθήκες», καθώς και των υπολοίπων αρχών, σε προγραμματικό επίπεδο. Τονίστηκε η ανάγκη δημιουργίας Κέντρου Αρχιτεκτονικής - Πολιτιστικών Δραστηριοτήτων, Μουσείου Τεχνολογίας ΕΜΠ, κ.λπ.

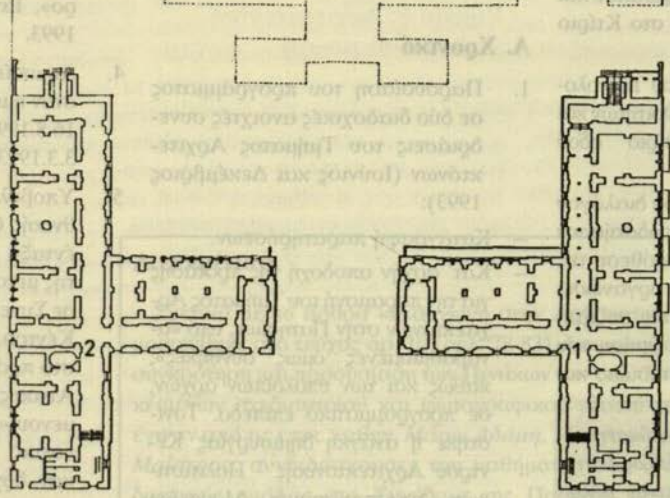
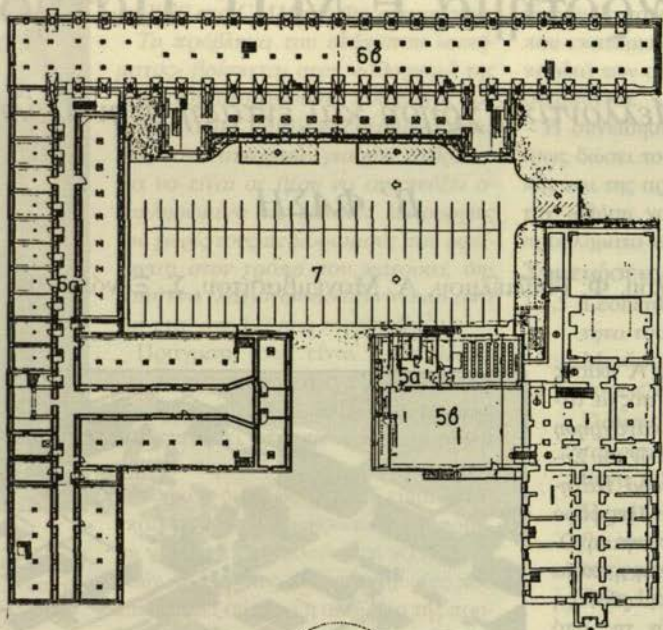
2. Συλλογή παρατηρήσεων και κριτικών τοποθετήσεων από τον ευρύτερο χώρο του ΕΜΠ.

3. Δημοσίευση εκτεταμένης περίληψης της Α' φάσης στον «Πυρφόρο», Ιανουάριος - Φεβρουάριος 1993.

4. Δημοσίευση σχετικών άρθρων στον ημερήσιο Τύπο, («Το Βήμα» 16.8.1992 και «Ελευθεροτυπία» 3.3.1993).

5. Υποβολή προς το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας πρότασης για ένταξη στο Β' Πακέτο Ντελόρ της μετατροπής του κτιρίου Γκίνη σε Συνεδριακό και Επιμορφωτικό Κέντρο. Η πρόταση έγινε δεκτή στο πρόγραμμα της Περιφέρειας Αττικής, στα έργα του αποκαλούμενου «εθνικού σκέλους», με συνολικό προϋπολογισμό 1.276 εκατ. δρχ. Κατά τους αξιολογητές της πρότασης, η αποδοχή των διαφόρων έργων, έγινε «με σειρά προτεραιότητας και με κριτήριο την αναγκαιότητα» («Καθημερινή» 24.2.1993).

Οι Φ. Γουλιέλμος, Α. Μονεμβασίτου, Σ. Ξενόπουλος και Ι. Πολύζος (επιστημονικός υπεύθυνος) είναι μέλη Δ.Ε.Π. στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων και ο Α. Βεζύρογλου, Αρχιτέκτων-Πολεοδόμος στο Τμήμα Προγραμματισμού του Ε.Π.Μ.Π.Ε.

Υπόγειο: 1. Βιβλιοθήκη τμήματος αρχιτεκτόνων, 2. εστιατόριο, 5. συνεδριακό κέντρο (5α. αίθουσα 100 μ², 5β. αίθουσα 240 μ²), 6α. τμήμα αρχιτεκτόνων (εργαστήρια - αρχαία), 6β. Μουσείο Τεχνολογίας Ε.Μ.Π., 7. αυτοκινητοσταθμός (50 θέσεις/όροφο).

6. Παρουσίαση στη Σύγκλητο της συνολικής πρότασης (9.4.1993), με ιδιαίτερη αναφορά στην προτιμῆτά από την Ομάδα Εργασίας περίπτωση της διατήρησης στην Πατησίων σημαντικού μέρους των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων του Ιδρύματος:

- Αποδοχή των προτάσεων σε προγραμματικό επίπεδο, έτσι όπως, εκφράστηκαν σε σειρά σχεδίων κλίμακας 1/200 και μακέτας κλίμακας 1/500.

- Συζήτηση σχετικά με την πρόταση της τότε Υπουργού Πολιτισμού για στέγαση λειτουργιών του παρακείμενου Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου στα τρία νεοκλασικά κτίρια της οδού Πατησίων και ομόφωνη απόρριψη της πρότασης από τη Σύγκλητο.

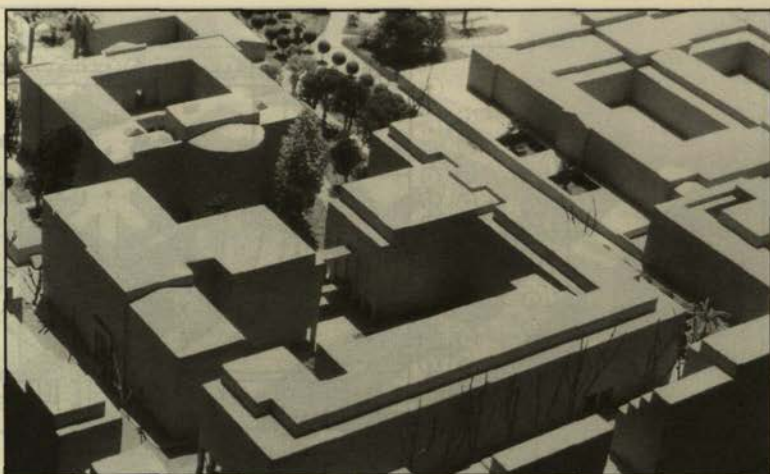
- Αναγνώριση της χρησιμότητας συνέχισης του έργου της Ομάδας Εργασίας, επάνω στο πρόβλημα αξιοποίησης από το ΕΜΠ των εγκαταστάσεων της οδού Πατησίων και της ανάγκης συνεχούς παρακολούθησης των εξελίξεων με προτάσεις προγραμματισμού των μελλοντικών μελετών και έργων. Πρόταση της Πρυτανείας για επέκταση της θητείας της Ομάδας εργασίας, τουλάχιστον για ένα χρόνο, με το χαρακτήρα Μόνιμης Επιτροπής.

7. Έκτακτη συνεδρίαση της Συγκλήτου (12.4.1993), στην οποία παρέστη και η τότε Υπουργός Πολιτισμού κ. Ντόρα Μπακογιάννη όπου της γνωστοποιήθηκε η απορριπτική απόφαση του Σώματος για την πρότασή της.

Β. Επέκταση Τμήματος Αρχιτεκτόνων στο κτίριο Τσοίτσα

Το κτίριο της πρώην Σχολής Χημικών, που βρίσκεται επί της οδού Τσοίτσα, προτείνεται να αποτελέσει λειτουργική ενότητα με το κτίριο Αβέρωφ, έτσι ώστε, οι δύο αυτές κτιριακές μονάδες να καλύψουν σε ικανοποιητικό βαθμό τις ανάγκες του Τμήματος Αρχιτεκτόνων (σε τελική ανάπτυξη 9.000-10.000 m²).

Η βασική ιδέα στην οποία στηρίζεται η πρόταση, και η οποία έχει ήδη αρχίσει να εφαρμόζεται σταδιακά, θεω-

ρεί ότι το μεν Κτίριο Αβέρωφ θα αποτελέσει τον εκπαιδευτικό χώρο, όπου κυρίως θα διεξάγεται η διδασκαλία των μαθημάτων, εργαστηρίων κ.λπ., ενώ στο Κτίριο Τσοίτσα θα στεγασθούν γραφειακοί χώροι των διδασκόντων, ερευνητικές δραστηριότητες του Τμήματος, όπως και χώροι διδασκαλίας.

Με τη λογική αυτή θα επιτευχθεί μια καλή διάχυση των λειτουργιών και χρήσεων στα δύο κτίρια, ώστε να αποτελέσουν μια ενιαία εκπαιδευτική ενότητα.

Την εφαρμογή του προγράμματος αυτού, επηρεάζουν καθοριστικά δύο παράγοντες:

- α) Η αναγκαιότητα της σταδιακής μεταφοράς των γραφειακών χώρων, ερευνητικών δραστηριοτήτων και εκπαιδευτικών λειτουργιών του Τμήματος Αρχιτεκτόνων, από το Κτίριο Αβέρωφ στο Κτίριο Τσοίτσα, προκύπτει λόγω του γεγονότος ότι οι χώροι στο τελευταίο, απελευθερώνονται σταδιακά, και
- β) Η αναγκαιότητα εργασιών αποκατάστασης και συντήρησης του Κτιρίου Αβέρωφ, το οποίο βρίσκεται σε απαράδεκτο σημείο εγκατάλειψης και φθοράς.

Σύμφωνα λοιπόν με το γενικό σχεπτικό που αναφέρθηκε πιο πάνω, η συγκεκριμένη πρόταση κατανέμει τους χώρους ως εξής:

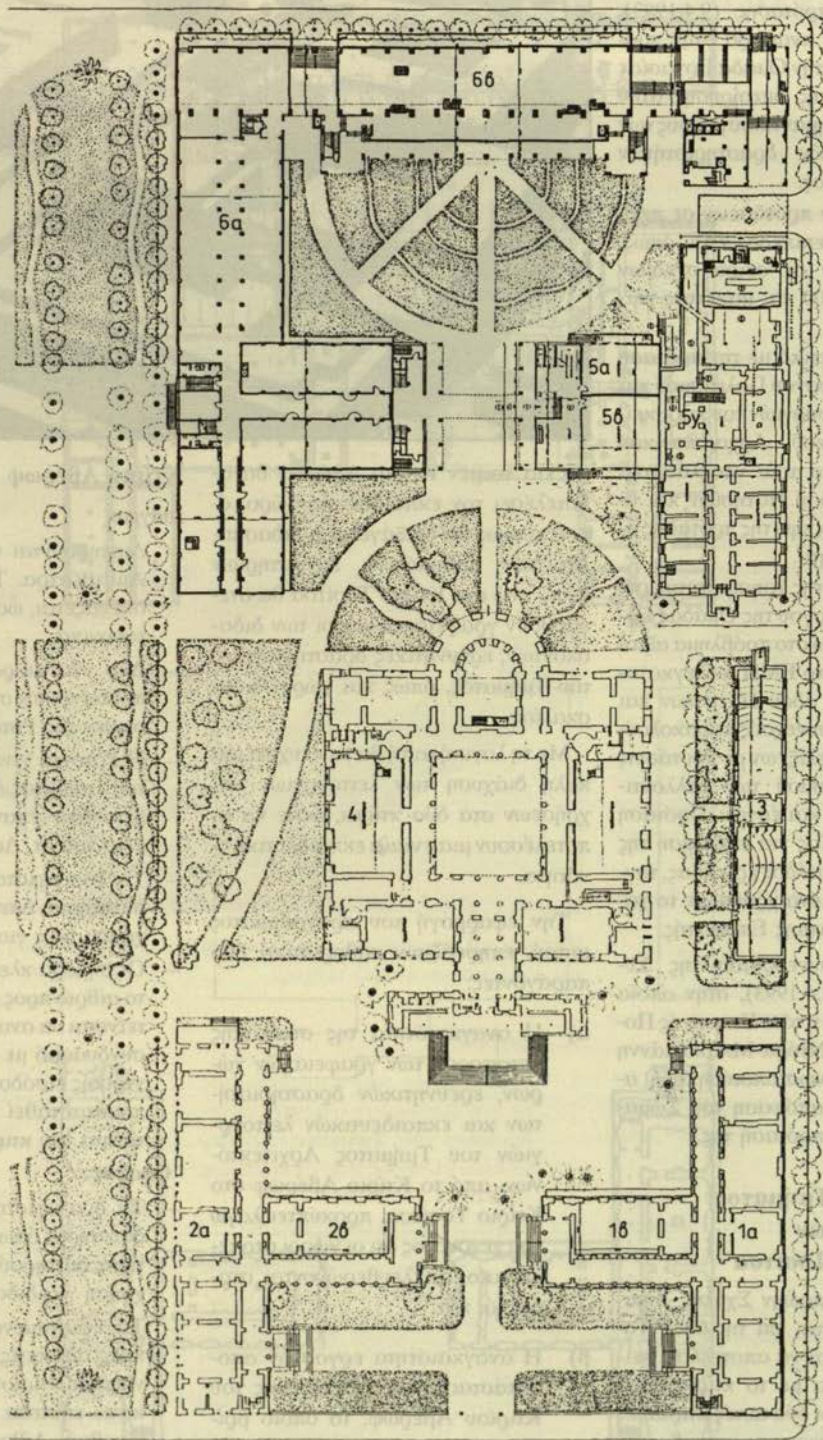
Κτίριο Αβέρωφ

Ισόγειο

- Διατηρούνται τα δύο υφιστάμενα Αμφιθέατρα. Το παλιό ανακατασκευάζεται, ώστε να καταστεί λειτουργικό.
- Δυο νέα μικρότερα Αμφιθέατρα προτείνονται στους χώρους εκατέρωθεν της Ροτόντας.
- Η Ροτόντα γίνεται Αναγνωστήριο του Τμήματος Αρχιτεκτόνων (η Βιβλιοθήκη επανέρχεται στα υπόγεια του κτ. Διοίκησης).
- Τα δύο υφιστάμενα μεγάλα Σχεδιαστήρια, διατηρούν τη σημερινή χρήση τους για διδασκαλία.
- Οι σήμερα κλεισμένες διόδους από το αίθριο προς την πίσω αυλή, προτείνεται να ανοίξουν, έτσι ώστε, σε συνδυασμό με το άνοιγμα της κεντρικής εισόδου του κτιρίου, να αποκατασταθεί η αρχική διαπερατότητα του κτιρίου.

Όροφος

- Τα δύο υφιστάμενα μεγάλα Σχεδιαστήρια όπως και τα δύο μικρότερα, διατηρούν την σημερινή τους χρήση για διδασκαλία.
- Τα υφιστάμενα πατάκια στις μικρές αίθουσες, στις τέσσερις γωνίες του κτιρίου, διατηρούνται. Τα κάτω επίπεδα των χώρων αυτών, γίνονται Αίθουσες Διδασκαλίας, στα δε πατάκια διατηρούνται γραφειακοί χώροι και χώροι Σεμιναρίων.
- Η Αίθουσα Τελετών παραμένει για γενική χρήση του Ιδρύματος.

Ισόγειο: 1α. Χώροι εκθέσεων Ε.Μ.Π., γραφείο Πρύτανη, 1β. αίθουσα συγκεντρώσεων, 2α. χώροι εκθέσεων Α.Σ.Κ.Τ., 2β. αίθουσα συγκεντρώσεων, 3. προς κατεδάφιση (προσωρινά: καφενείο, βιβλιοπωλείο, σύλλογος σπουδαστών αρχιτεκτόνων), 4. τμήμα αρχιτεκτόνων (σχεδιαστήρια, χώρος διδασκαλίας), 5. συνεδριακό κέντρο (5α. αίθουσα 100 μ², 5β. αίθουσα 150 μ², 5γ. στέγαση λειτουργιών κτίσιματος 3), 6α. τμήμα αρχιτεκτόνων: εργαστήρια, 6β. Μουσείο Τεχνολογίας Ε.Μ.Π.

Κτίριο Τσοίτσα

Το κτίριο αυτό, από μια πρώτη προσέγγιση, μοιάζει να είναι λιγότερο σημαντικό αρχιτεκτονικά από το Κτίριο Αβέρωφ.

Εν τούτοις, μια πιο βαθειά και ουσιαστική ανάγνωση της εσωτερικής λογικής και διάρθρωσης των χώρων του, αποκαλύπτει ορισμένες αξίες και δυνατότητες, που το καθιστούν ένα ενδιαφέρον έργο, το οποίο με τις κατάλληλες καιρίες παρεμβάσεις, θα μπορούσε να μετασηματοδοτηθεί έτσι ώστε, να εξυπηρετήσει τις ειδικότερες ανάγκες του Τμήματος Αρχιτεκτόνων.

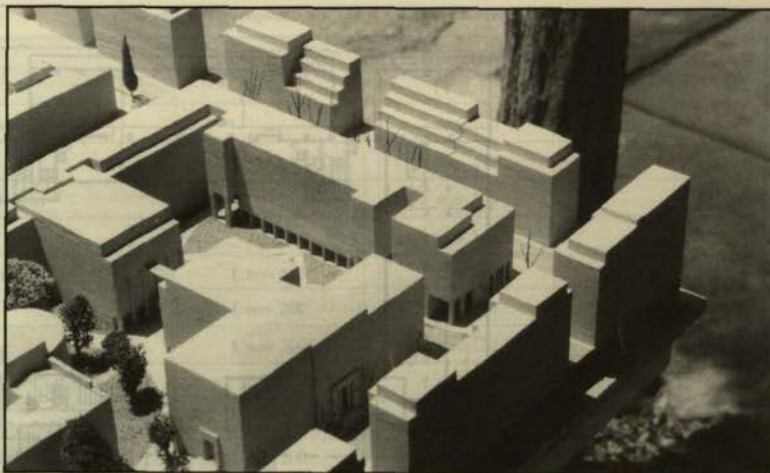
Οι ανάγκες αυτές, αφορούν:

- α) Χώρους Διδασκαλίας και Σεμιναρίων, καθώς και χώρους Διπλωματικών Εργασιών των σπουδαστών.
- β) Γραφειακούς χώρους των Τομέων
- γ) Χώρους Ερευνητικών Δραστηριοτήτων, και
- δ) Χώρους αρχεακού υλικού του Τμήματος.

Όπως ήδη αναφέρθηκε, η μετεγκατάσταση των δραστηριοτήτων αυτών στο κτίριο Τσοίτσα, θα γίνει σταδιακά και ανάλογα με τις σε κάθε στιγμή απελευθερούμενες αίθουσες και τις συγκεκριμένες ανάγκες των Τομέων. Εν τούτοις, η κατανομή των χώρων που περιγράφεται εδώ, αναφέρεται στην τελική φάση, καθώς και ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα χωροθέτησης των διαφόρων χρήσεων.

Οι δομικές παρεμβάσεις στους χώρους που θα διατεθούν στους τομείς, τόσο όσον αφορά την τελική διάρθρωσή τους, όσο και σε σχέση με την κατασκευή τους, θα γίνει από αυτούς. Η διαδικασία αυτή επιλέχθηκε για τους εξής λόγους:

- α) Η βασική διάρθρωση των χώρων του κτιρίου, με τους κεντρικούς άξονες κίνησης και επικοινωνίας και τις εκατέρωθεν αίθουσες, όπως και με τις θέσεις των κλιμακοστασίων, αποτελεί μια απλή και πολύ λειτουργική οργάνωση για χρήσεις όπως αυτές οι οποίες προβλέπεται να στεγαστούν εκεί.
- β) Η σταδιακή και χρονικά μη προσδιορίσιμη απόδοση των χώρων, είναι αρκετά δεσμευτική ως προς τον ολοκληρωμένο σχεδιασμό των χώρων, αλλά και επιτρέπει μια

χρονική διαμορφούμενη σχεδιαστική κατεύθυνση.

- γ) Η απόδοση των χώρων αυτών σε μέλη του Τμήματος Αρχιτεκτόνων (διδάσκοντες και διδασκόμενους), αποτελεί πρόκληση για διατύπωση στους χώρους εργασίας των μελών του διαφορετικών και ενδιαφερόντων αρχιτεκτονικών αντιλήψεων και προτάσεων.

Με βάση λοιπόν τις πιο πάνω αρχές, η κατανομή των χώρων προτείνεται να είναι η εξής:

Υπόγειο

- Χώροι Αρχείων και Εργαστηρίων Τμήματος.
- Εργαστήριο Προπλασμάτων.
- Βοηθητικοί χώροι.

Ισόγειο

- Χώροι Διδασκαλίας (Πλαστική και Ζωγραφική).
- Χώροι Διπλωματικών Εργασιών σπουδαστών.

Α΄ Όροφος

- Χώροι Διδασκαλίας (Αμφιθέατρο 101).
- Μονάδα Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης του ΕΜΠ.
- Γραφεία - Χώροι Σεμιναρίων και Ερευνητικών δραστηριοτήτων Τομέα II (Πολεοδομίας & Χωροταξίας).
- Πρώτη Πεζογέφυρα επικοινωνίας με Εμπμορφωτικό και Συνεδριακό Κέντρο και πρόσβαση στο Μεγάλο Αμφιθέατρο Χημικών, που παραμένει για γενική χρήση του Ιδρύματος.

Β΄ Όροφος

- Γραφεία - Χώροι Σεμιναρίων και Ερευνητικών δραστηριοτήτων Τομέα I (Αρχιτεκτονικός Σχεδιασμός).

Γ΄ Όροφος

- Γραφεία - Χώροι Σεμιναρίων και Ερευνητικών Δραστηριοτήτων Τομέων I και IV (Τεχνολογικής Αιχμής).
- Δεύτερη Πεζογέφυρα Επικοινωνίας με Εμπμορφωτικό και Συνεδριακό Κέντρο και πρόσβαση στο MAX.

Δ΄ Όροφος

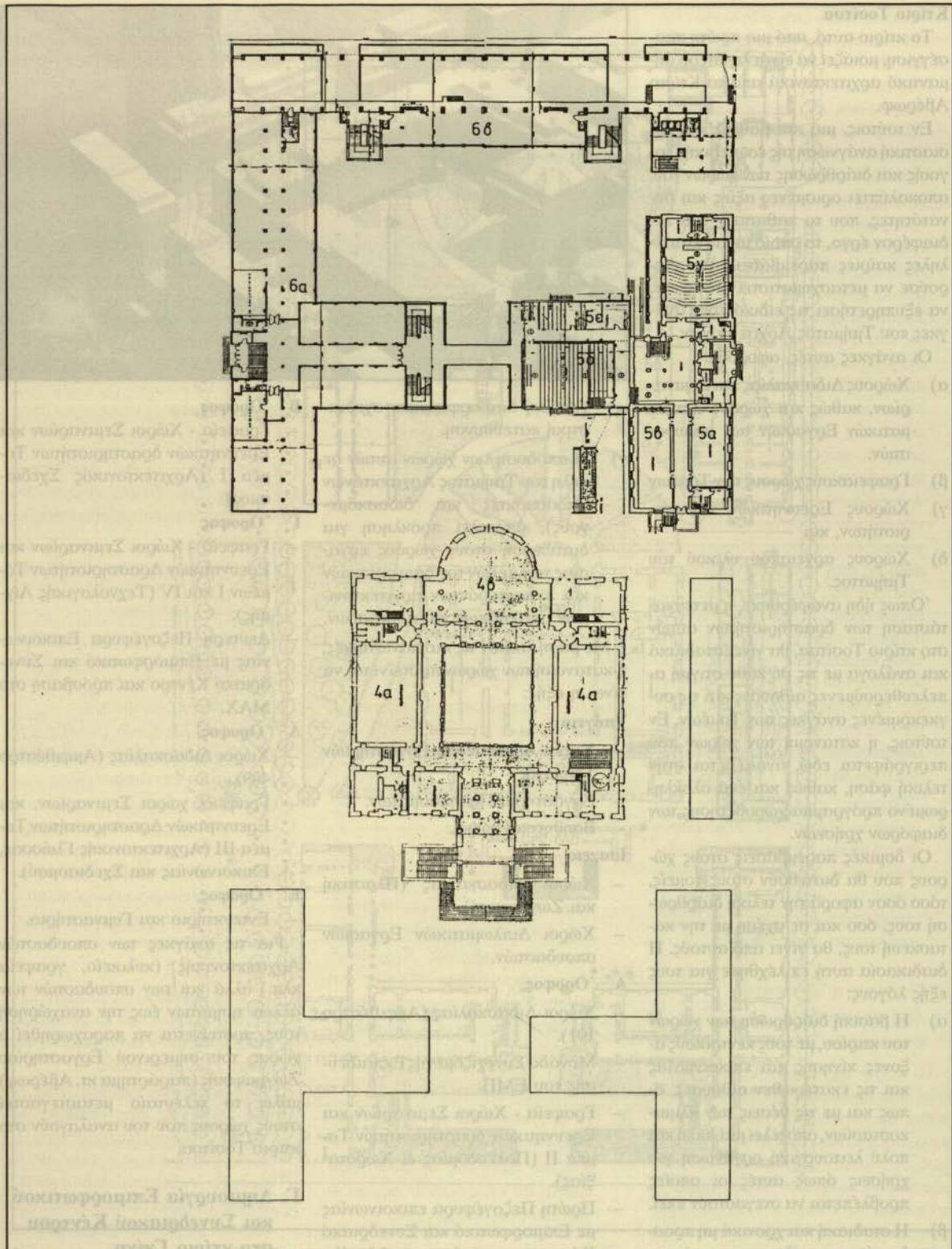
- Χώροι Διδασκαλίας (Αμφιθέατρο 409).
- Γραφεία, χώροι Σεμιναρίων, και Ερευνητικών Δραστηριοτήτων Τομέα III (Αρχιτεκτονικής Γλώσσας, Επικοινωνίας και Σχεδιασμού).

Ε΄ Όροφος

- Εντεκνήριο και Γυμναστήριο.
- Για τις ανάγκες των σπουδαστών Αρχιτεκτονικής (κυλικείο, γραφεία κλπ.) αλλά και των σπουδαστών των άλλων τμημάτων έως την αναχώρησή τους, προτείνεται να παραχωρηθεί ο χώρος του σημερινού Εργαστηρίου Ζωγραφικής (παράρτημα κτ. Αβέρωφ) μόλις το τελευταίο μεταστεγαστεί στους χώρους που του αναλογούν στο κτίριο Τσοίτσα.

Γ. Δημιουργία Εμπμορφωτικού και Συνεδριακού Κέντρου στο κτίριο Γκίνη

Με την κατεδάφιση του Λεβητοστασίου στην οδό Στουρνάρη που προβλέπεται η γενική πολεοδομική πρόταση, το

1ος όροφος: 4α. τμήμα αρχιτεκτονών (σχεδιαστήρια, χώροι διδασκαλίας), 4β. αίθουσα Τελετών Ε.Μ.Π., 5. συνεδριακό κέντρο (5α. αίθουσα 100 μ², 5β. αίθουσα 140 μ², 5γ. αμφιθέατρο 180 μ², 5δ. αμφιθέατρο 200 μ², 5ε. γραφεία 100 μ²), 6α. τμήμα αρχιτεκτονών (γραφεία), 6β. Μουσείο Τεχνολογίας Ε.Μ.Π.

Πίνακας 1. Συνεδριακό και Επιμορφωτικό Κέντρο

	Αμφιθέατρα (τ.μ.)	Αίθουσες (τ.μ.)	Γραφεία (τ.μ.)
Υπόγειο		1 των 100	
		1 των 240	
Ισόγειο		1 των 100	
		1 των 150	
1ος	1 των 180	1 των 100	100
	1 των 200	1 των 140	
2ος	1 των 200	1 των 140	
		1 των 210	200
		1 των 240	
3ος	1 των 200	1 των 160	200
		1 των 220	
		1 των 260	
4ος	1 των 200	1 των 160	170
		1 των 220	
ΣΥΝΟΛΟ	980	2.440	670

Κτίριο Γκίνη αποκτά μια αυτονομία στο χειρισμό της αποκατάστασής του, που διευκολύνει αφενός την ανεξάρτητη λειτουργία του σαν Επιμορφωτικού και Συνεδριακού Κέντρου, αφετέρου, την αισθητική του αντιμετώπιση, με γνώμονα τις αρχιτεκτονικές προτάσεις του μελετητή του Κ. Κιτσίκη το 1933. Βέβαια, η εσωτερική πτέρυγα του κτιρίου είναι μεταγενέστερη (1969) και χωρίς ιδιαίτερες αισθητικές απαιτήσεις, πλην όμως, προσφέρει μια επαλληλία αμφιθεάτρων, πολύτιμη για την προτεινόμενη μελλοντική χρήση. Γι' αυτό προτείνεται η διατήρηση και αξιοποίησή του.

Μικρές εσωτερικές παρεμβάσεις, μπορούν να αποκαλύψουν το αξιόλογο διώροφο κεντρικό χωλ του κτιρίου, σε ημιυπόγειο και υπερυψωμένο ισόγειο, το οποίο συνεχίζεται άλλωστε και στους υπόλοιπους τρεις ορόφους.

Στο ημιυπόγειο, μπορούν να στεγαστούν λειτουργίες όπως: Βιβλιοπωλείο, χαρτοπωλείο, καφεενείο, σύλλογοι και άλλες εμπορικές ή κοινωνικές δραστηριότητες, ζωντανεύοντας έναν εσωτερικό «δρόμο», που καταλήγει στο κεντρικό χωλ με άμεση πρόσβαση στο αντίστοιχο χωλ του ισόγειου. Οι παραπάνω λειτουργίες είναι συνδυαστικοί κρίκοι για το άνοιγμα του κτιρίου στην πόλη.

Στο ισόγειο και τους τρεις υπερκείμενους ορόφους, γύρω από τα αντίστοιχα κεντρικά χωλ, διατάσσονται μικρές και μεγάλες αίθουσες συγκεντρώσεων, επίπεδες και αμφιθεατρικές, καθώς και μικρές ενότητες γραφειακών χώρων, σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα:

Συνολικά λοιπόν, διαθέτουμε χώρους συγκέντρωσης, ικανούς να εξυπηρετήσουν ταυτόχρονα εκδηλώσεις 2.000 - 3.000 ατόμων σε 20 αίθουσες (6 αμφιθεατρικές και 14 επίπεδες). Πρόκειται για ένα δυναμικό χώρων, που η εκμετάλλευσή του μπορεί να αποτελέσει έναν αξιόλογο οικονομικό πόρο για το ΕΜΠ.

Στο δυναμικό αυτό προστίθεται και το MAX, που ενσωματώνεται και αυτό με τη λειτουργία του Κέντρου μέσω δύο πεζογεφυρών, στον 1ο και τον 3ο όροφο.

Σαν μια ελάχιστη κυκλοφοριακή υποδομή, προτείνεται η δημιουργία υπογείου χώρου στάθμευσης τριών ο-

ρόφων, κάτω από τη σημερινή πίσω αυλή, δυναμικότητας 70-80 θέσεων ανά όροφο, ήτοι σύνολο 240 περίπου ΙΧ αυτοκινήτων. Με εισοδο - έξοδο από το χώρο που προκύπτει με την κατεδάφιση του Λεβητοστασίου στην οδό Στουρνάρη, ο υπόγειος αυτός χώρος στάθμευσης, θα εξυπηρετήσει το Κέντρο, αλλά ενδεχόμενα και τις άλλες γύρω από την αυλή δραστηριότητες (Τμήμα Αρχιτεκτόνων, Μουσείο Τεχνολογίας ΕΜΠ, κλ.π.). Από τη στάθμη του πρώτου υπογείου θα υπάρχει η δυνατότητα άμεσης πρόσβασης στις πτέρυγες των κτιρίων Τσοίτσα και Γκίνη.

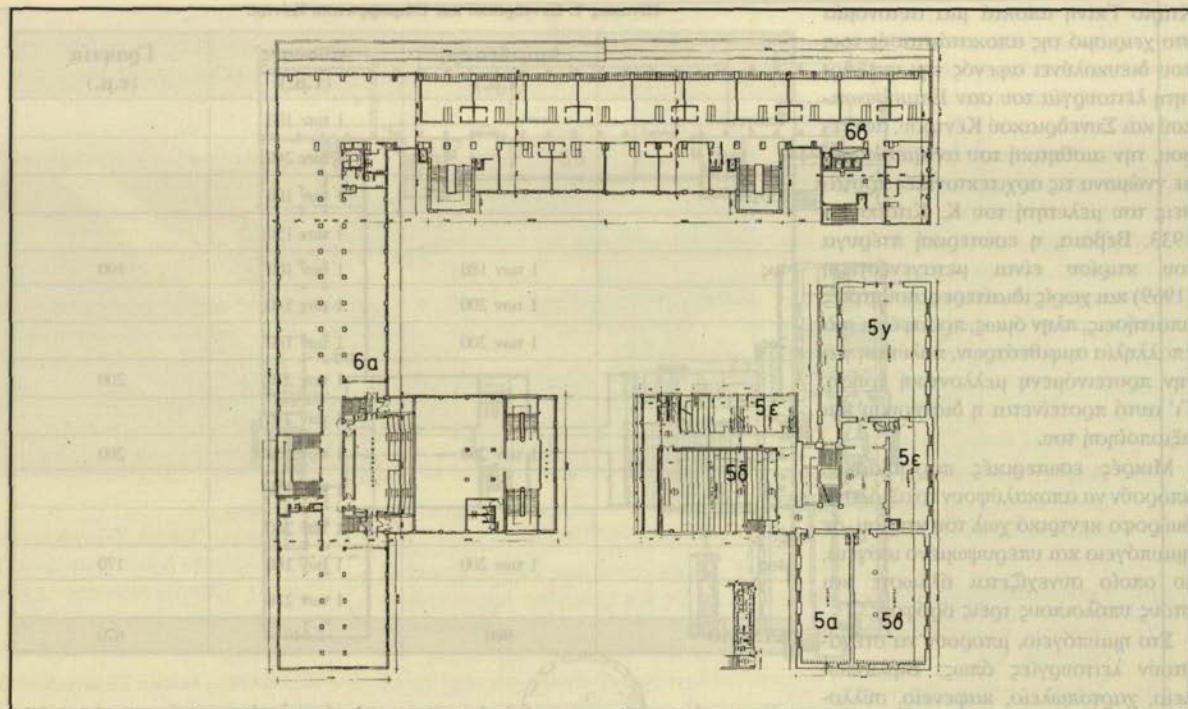
Η οροφή του υπογείου αυτού χώρου, επανασχεδιάζεται στο σημερινό επίπεδο της αυλής, αλλά διαμορφωμένη πλέον σαν κήπος, διαμπερής και προσπελάσιμος από τέσσερα τουλάχιστον βασικά σημεία: Διάνοιξη προς την οδό Στουρνάρη, απόληξη υπάρχοντος κεντρικού άξονα Ανατολής - Δύσης από Πατησίων μέχρι Μπουμπουλίνας και δύο προτεινόμενες διανοίξεις νέων διώροφων στοών στην πτέρυγα του Καρίου οδού Μπουμπουλίνας.

Οι παρεμβάσεις αυτές, μετατρέπουν τη σημερινή πίσω κλειστή αυλή από αδιέξοδο, σε χώρο πρασίνου και τονίζουν το δημόσιο χαρακτήρα του νέου αυτού κήπου και το άνοιγμα του όλου Συγκροτήματος στην πόλη.

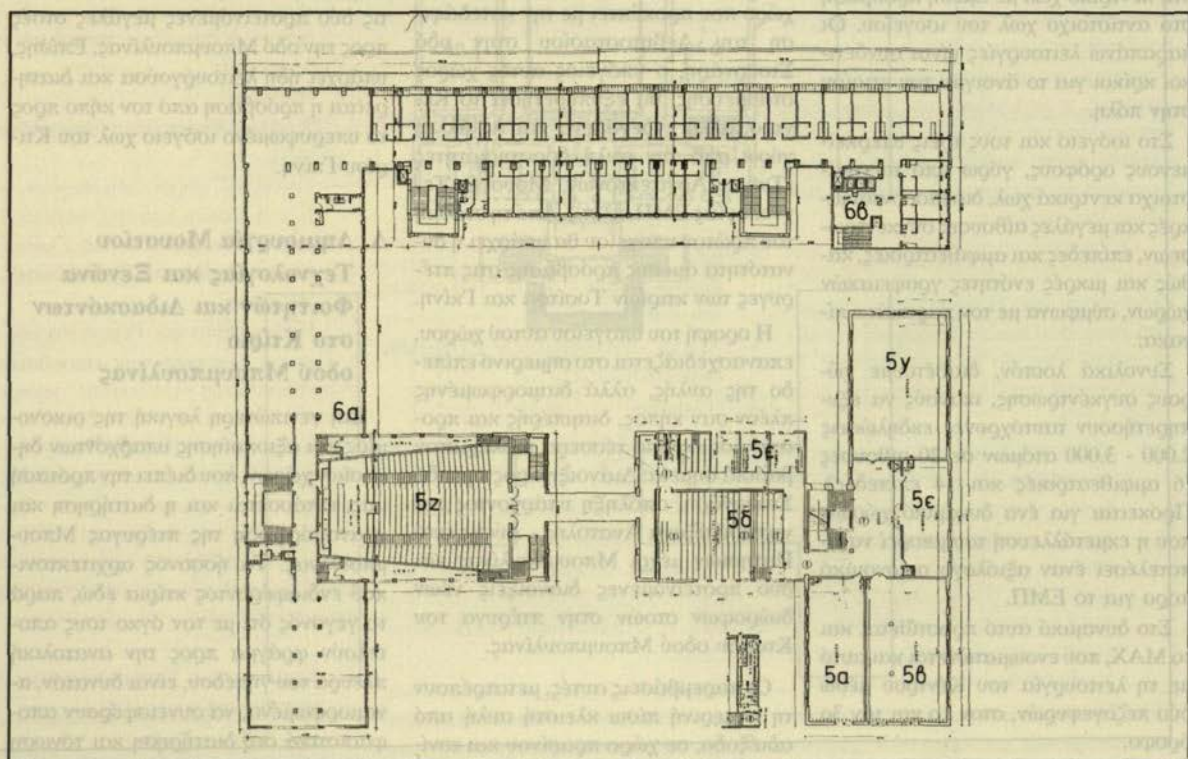
Από τον κήπο αυτό προτείνεται να γίνεται και η είσοδος στο νέο Μουσείο Τεχνολογίας ΕΜΠ, κάτω από την υπάρχουσα δυτική στοά, που θα συνδέει τις δύο προτεινόμενες μεγάλες στοές προς την οδό Μπουμπουλίνας. Επίσης, υπάρχει ήδη λειτουργούσα και διατηρείται η πρόσβαση από τον κήπο προς το υπερυψωμένο ισόγειο χωλ του Κτιρίου Γκίνη.

Δ. Δημιουργία Μουσείου Τεχνολογίας και Ξενώνα Φοιτητών και Διδασκόντων στο Κτίριο οδού Μπουμπουλίνας

Στη γενικότερη λογική της οικονομίας και αξιοποίησης υπαρχόντων δημοσίων χώρων, που δέπει την πρότασή μας, εντάσσεται και η διατήρηση και η αναμόρφωση της πτέρυγας Μπουμπουλίνας. Τα ήσσονος αρχιτεκτονικού ενδιαφέροντος κτίρια εδώ, παρά το γεγονός ότι με τον όγκο τους αποτελούν φράγμα προς την ανατολική πλευρά του γηπέδου, είναι δυνατόν, αναμορφωμένα, να συνεισφέρουν αποφασιστικά στη διατήρηση και τόνωση της ζωντανίας που έχει, και οφείλει να αναπτύξει, ο πανεπιστημιακός χώρος στην πόλη.

2ος όροφος: 5. συνεδριακό κέντρο (5α. αίθουσα 140 μ², 5β. αίθουσα 210 μ², 5γ. αίθουσα 240 μ², 5δ. αμφιθέατρο 200 μ², 5ε. γραφεία 200 μ²), 6α. τμήμα αρχιτεκτόνων (γραφεία), 6β. στούντιο καλλιτεχνών.

3ος όροφος: 5. συνεδριακό κέντρο (5α. αίθουσα 160 μ², 5β. αίθουσα 220 μ², 5γ. αίθουσα 260 μ², 5δ. αμφιθέατρο 200 μ², 5ε. γραφεία 200 μ², 5στ. αμφιθέατρο 350 μ²), 6α. τμήμα αρχιτεκτόνων (γραφεία), 6β. φοιτητική εστία.

Η διάθροση του κτιρίου, με την κοινωνικότητα στα φέροντα στοιχεία και την ομοιομορφία των ανοιγμάτων στις όψεις - είτε αυτές διατηρηθούν, είτε αναμορφωθούν - επιτρέπει τη στέγαση ποικίλων λειτουργιών:

Ισόγειο & 1ος Όροφος

Η διάνοξη των δύο διώροφων στοών προς την οδό Μπουμπουλίνας - απόληξη του άξονα Ανατολή-Δύση του Συγκροτήματος και σύνδεσή του με την πόλη - αρθρώνουν τον αντίστοιχο κτιριακό όγκο, ώστε:

- Προς την οδό Τσοίτσα, να καθορίζεται το περίγραμμα της αντίστοιχης πτέρυγας, όπου στεγάζεται το Τμήμα Αρχιτεκτόνων.
- Προς την οδό Στουρνάρη, να δημιουργείται εκτεταμένος ημιμαίθριος χώρος (στη γωνία Μπουμπουλίνας - Στουρνάρη), διαμορφωμένος σε άτυπο αμφιθέατρο με φαριδιές σκάλες και πλατώματα, που σκοπεύουν στη σύνδεση των εσωτερικών αυλών με τον έξω χώρο της πόλης και ιδιαίτερα με την περιοχή Νεάπολης και Εξαρχείων, περιοχές για τις οποίες προβλέπονται σημαντικά έργα ανάπλασης.
- Να οριοθετηθεί στη μέση ένας ενιαίος και ανεξάρτητος λειτουργικά χώρος (ύψους 7,00m και έκτασης $16 \times 50 = 800 \text{ m}^2$ στο ισόγειο), με ανοιχτό εξώστη 400 m^2 στον όροφο.

Πρόκειται για ένα θαυμάσιο εκθεσιακό χώρο, με πρόσβαση από τη δυτική στοά, που τον συνδέει με τον προτεινόμενο εσωτερικό κήπο. Επί πλέον, υπάρχει δυνατότητα πρόσβασης και μέσω του ανοιχτού εξώστη. Ο εξώστης αυτός διατρέχει ονισιαστικά όλη την πτέρυγα και μπορεί επεκτεινόμενος με τη μορφή πεζογέφυρας, να συνδέσει τους χώρους του Πολυτεχνείου με άλλους παρακείμενους (π.χ. Αρχαιολογικό Μουσείο).

Στην πρότασή μας, ο παραπάνω εκθεσιακός χώρος, από τους μεγαλύτερους υφιστάμενους σήμερα στην πόλη, προορίζεται για να στεγαστεί το Μουσείο Τεχνολογίας του ΕΜΠ:

Το γεγονός ότι η ιστορία του ΕΜΠ είναι, κατά κοινή παραδοχή, ταυτισμένη κατά το πλείστον με την τεχνολογική εξέλιξη της χώρας, εύκολα οδηγεί στη

σκέψη για την αξιοποίηση της μεγάλης ισόγειας αίθουσας γι' αυτό το σκοπό. Το προτεινόμενο Μουσείο Τεχνολογίας σε αυτό το χώρο έχει τη δυνατότητα να στεγαστεί καταγεγραμμένο υλικό, που ήδη έχει εκτεθεί στο Κτίριο Κωστή Παλαμά κατά τον εορτασμό των 150 χρόνων του ΕΜΠ, και αναφέρεται στην ιστορία του Ιδρύματος: βιβλία, συλλογές και άλλες σχετικές θεματικές ενότητες που έχουν δωρηθεί στο ίδρυμα, μηχανήματα, μεθόδους παραγωγής, κ.ά. Ταυτόχρονα, θα προβάλλει την πορεία και εξέλιξη της σύγχρονης τεχνολογίας της χώρας μας, όπως αυτή υλοποιείται στους ποικίλους χώρους παραγωγής, με μόνιμες και περιοδικές εκθέσεις.

Σαν εναλλακτική δυνατότητα στην παραπάνω πρόταση, παρουσιάζεται η επέκταση του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου στο χώρο αυτό και η σύνδεσή του με το υπάρχον κτίριο του Μουσείου, μέσω μιας προτεινόμενης πεζογέφυρας στην οδό Τσοίτσα.

Στους υπερκείμενους ορόφους του κτιρίου Μπουμπουλίνας, προτείνουμε Κατοικία: λειτουργία καταλύτης στην προσπάθειά μας να διατηρήσουμε τη ζωντάνια και την κίνηση τις βραδυνές ώρες. Αυτή έρχεται να καλύψει υπαρκτές ανάγκες κοινωνικού χαρακτήρα, σε άμεση σχέση με τις εκπαιδευτικές και πολιτιστικές δραστηριότητες του Συγκροτήματος. Η «κατοικία» αυτή, θα συμβάλει στην πολυλειτουργικότητα του συνόλου και την «απογκετοποίηση» του Πολυτεχνείου και θα δίνει, τέλος, νέα διάσταση στο χειρισμό του προβλήματος του φοιτητικού ασύλου.

Οι τύποι κατοικιών που προτείνονται ως κατάλληλοι για τον παραπάνω ρόλο, είναι:

- Επαγγελματικά - Καλλιτεχνικά Ατελιέ.
- Φοιτητική Εστία.
- Ξενώνας Επισκεπτών ΔΕΠ - Διδασκόντων.

Ανά όροφο στην πρόταση προβλέπονται:

2ος Όροφος

16 ατελιέ των 56 m^2 , με συνδυασμό κατοικίας - εργασίας. Πρόκειται για χώρους προς μίσθωση σε ιδιώτες για την, εκ περιτροπής, στέγαση νέων αρχιτεκτόνων και άλλων καλλιτεχνών

στις εικαστικές και άλλες γραφικές τέχνες. Κατά το παράδειγμα της γνωστής Cité Fleurie του Παρισιού, η πρόβλεψη μισθώσεων ορισμένου χρόνου για τους εναλλασσόμενους χρήστες θα εξασφαλίσει έναν ακόμα οικονομικό πόρο για το ΕΜΠ.

3ος & 4ος Όροφος

31 δωμάτια ανά όροφο, συνολικά 62 δωμάτια των 28 m^2 , για την κάλυψη των πειστικών αναγκών στέγασης φοιτητών. Η μετατροπή των σημερινών εκπαιδευτικών και γραφειακών χώρων σε Φοιτητική Εστία, θα δώσει τη δυνατότητα και μιας άλλης αρχιτεκτονικής επεξεργασίας των όψεων του κτιρίου, (δημιουργία εξώστων κλπ.), ώστε να αντιμετωπιστεί παράλληλα και το πρόβλημα της σημερινής μονοτονίας και αδιαφορίας των όψεων αυτών, τόσο προς την οδό Μπουμπουλίνας, όσο και προς τον εσωτερικό κήπο.

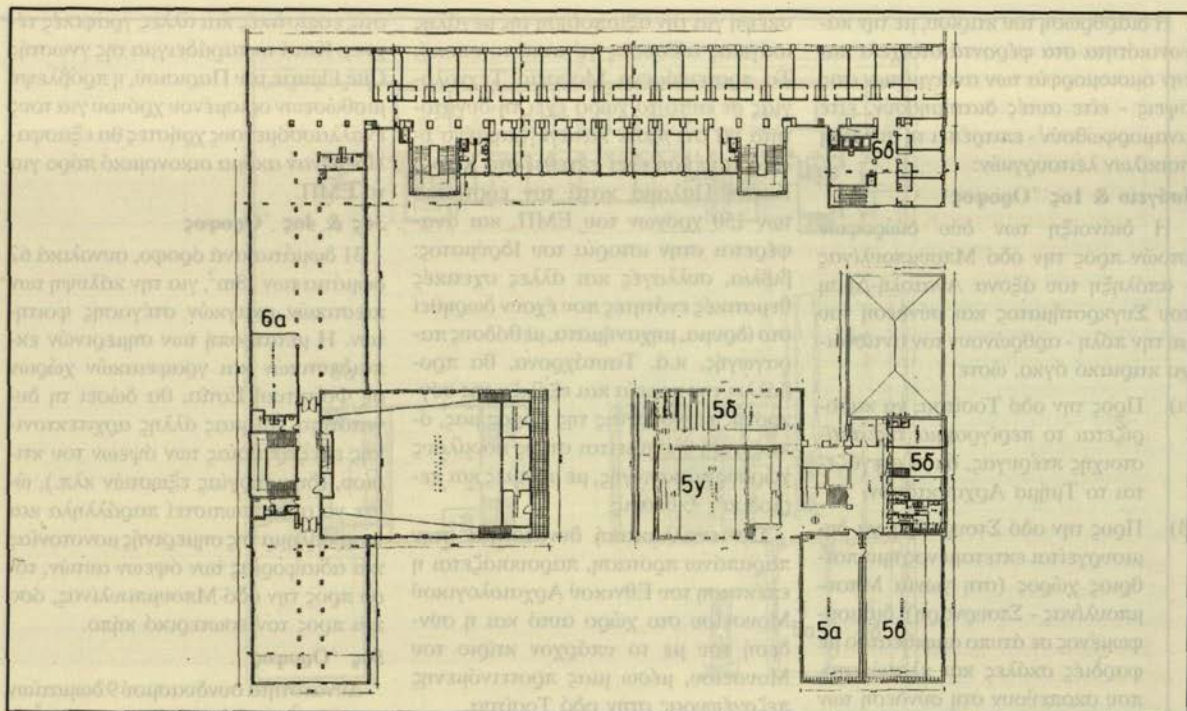
5ος Όροφος

Δυνατότητα συνδυασμού 9 δωματίων των 28 m^2 και 8 δωματίων των 40 m^2 (ή 16 των 20 m^2 , κλπ.), για τη φιλοξενία επισκεπτών μελών ΔΕΠ, σε σχέση με τη λειτουργία του Συνεδριακού - Επιμορφωτικού Κέντρου και των άλλων δραστηριοτήτων του Συγκροτήματος. Η πρόβλεψη αυτή θα ανακουφίσει το ΕΜΠ από τη μόνιμη διαδρομή χρημάτων, στην οποία σήμερα υποβάλλεται, μισθώνοντας δωμάτια στα γύρω ξενοδοχεία για την εξυπηρέτηση της διαρκούς ανάγκης φιλοξενίας των προσκαλεσμένων του, που ιδιαίτερα κατά τα τελευταία χρόνια έχει αυξηθεί, και για την οποία εκτιμάται ότι θα υπάρξουν ακόμα μεγαλύτερες πιέσεις στο μέλλον.

Η διατήρηση και πιθανή μικρή επέκταση των λειτουργιών του Γυμναστηρίου και του Τμήματος Μουσικής (Ωδείου), δραστηριοτήτων απόλυτα συμβατών και επιθυμητών σε σχέση με όλες τις άλλες που προβλέπει η πρότασή μας, θα ενισχύσουν ακόμη περισσότερο την ακτινοβολία του ΕΜΠ και θα το καταστήσουν πολυσήμαντο σημείο αναφοράς στην πόλη.

Ε. Διαμόρφωση του περιβάλλοντα χώρου

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στο σχεδιασμό του ελεύθερου χώρου, στο επίπεδο του ισόγειου, όπου γίνεται και

4ος όροφος: 5. συνεδριακό κέντρο (5α. αίθουσα 160 μ², 5β. αίθουσα 220 μ², 5γ. αμφιθέατρο 200 μ², 5δ. γραφεία 170 μ²), 6α. τμήμα αρχιτεκτόνων (γραφεία), 6β. φοιτητική εστία.

η κύρια κυκλοφορία των πεζών. Ο χειρισμός του περιβάλλοντα τα κτίρια χώρου, είναι το κατ' εξοχήν μέσον για:

- α) Την έκφραση του δημόσιου και ενιαίου χαρακτήρα που θέλουμε να έχει το πολυλειτουργικό οικοδομικό τετράγωνο Πολυτεχνείο - Μουσείου, και
- β) Το «άνοιγμα» του παραπάνω οικοδομικού τετραγώνου στην πόλη.

Η πρότασή μας προβλέπει τη διατήρηση όλων των υπαρχόντων δέντρων. Από και πέρα, ο συνδυασμός πεζοδρόμων και χαμηλού πρασίνου, γίνεται με βάση την προσπάθεια:

- α) Ανάδειξης των αξόνων των υπαρχόντων κτιρίων, όχι μόνο σε επίπεδο κτιστών όγκων, αλλά και στο επίπεδο κυκλοφορίας πεζών: άξονας Ανατολή - Δύση και άξονας Βορράς - Νότος (από τον κήπο του Μουσείου έως την οδό Κανιγώ, κλπ.
- β) Χάραξη των κυκλοφοριών πεζών, που τονίζουν το ενιαίο του χώρου (διαγώνια πορεία από τη γωνία Πατησίων - Β. Ηρακλείου έως τη

γωνία Στουρνάρη - Μπουμπουλίνας).

- γ) Δημιουργία χώρων στάσης πεζών, με χαρακτήρα πλατείας (Δυτική είσοδος κτιρίου Αβέρωφ προς οδό Πατησίων, είσοδος Βορεινής πτέρυγας στην πεζοδρομημένη πλέον οδό Τοσίτσα, είσοδος Μουσείου, κλπ.)
- δ) Μετατροπή των ασφαλτοστρωμένων δρόμων μέσα στο χώρο του Πολυτεχνείου σε πλακοστρωμένους πεζοδρόμους, με παράλληλη επέκταση των ζωνών χαμηλού πρασίνου.

Το ζήτημα της περιφράξης

Στην πορεία αλλαγής των χρήσεων των κτιρίων και την μετατροπή του κοινωνικού ρόλου τους από απλά εκπαιδευτήρια σε πολυλειτουργικούς δημόσιους χώρους, η διατήρηση ή όχι της περιφράξης των κτιρίων του Πολυτεχνείου μελετάται κάτω από τους εξής περιορισμούς:

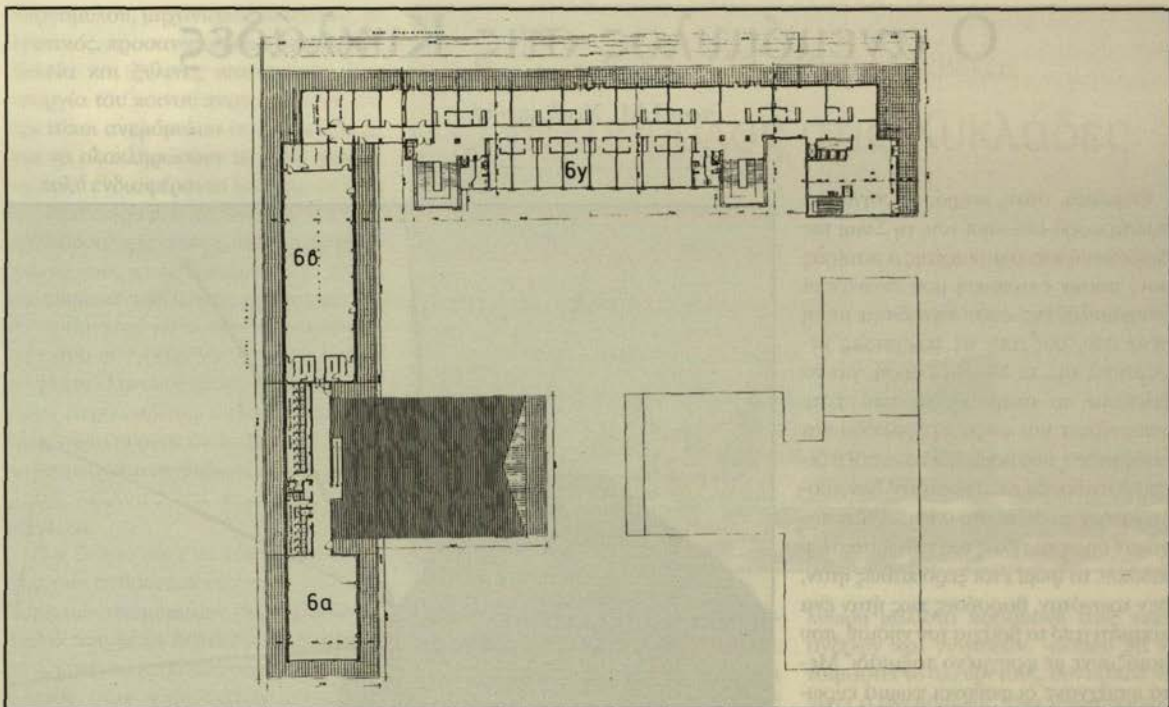
- α) Οριοθέτηση και φύλαξη ιδιοκτησίας ΕΜΠ.
- β) Οριοθέτηση φοιτητικού ασύλου στην περιοχή.

- γ) Ενσωμάτωση των κιγκλιωμάτων στον αρχικό αρχιτεκτονικό σχεδιασμό του Πολυτεχνείου από τον Καταταξόγλο.

Παράλληλα, το «άνοιγμα» και η ένταξη των κτιρίων του ΕΜΠ και του Μουσείου στον ιστό της πόλης, προβάλλουν σαν απαιτήσεις από πολεοδομική άποψη. Και για τα τρία παραπάνω προβλήματα, υπάρχουν ανάλογες επιλύσεις στον αθηναϊκό και γενικά τον ελληνικό, αλλά και διεθνή χώρο.

Στο βαθμό λοιπόν που η μελλοντική εξέλιξη των κτιρίων προβλέπει μια πολυλειτουργικότητα στη χρήση, αλλά και στη διαχείριση ενδεχόμενα, είναι πιστεύουμε αντιφατικό να επιζητούμε την τήρηση των δύο τουλάχιστον πρώτων περιορισμών (α και β), υπό τη σημερινή τους μορφή.

Με την πρόταση αναμόρφωσης, η μεν οριοθέτηση της ιδιοκτησίας ΕΜΠ και του φοιτητικού ασύλου μπορούν να υλοποιηθούν με τη νοητή περιμέτρο των κτιρίων στις οδούς Πατησίων, Τοσίτσα, Μπουμπουλίνας και Στουρνάρη, η δε ενιαία φύλαξη του χώρου, θα πρέπει να αναλυθεί πλέον σε φύλαξη επιμέρους κτιρίων.

5ος όροφος: 6α. καφενείο, 6β. γυμναστήριο, 6γ. ξενώνας επισκεπτών Δ.Ε.Π.

Ως προς τον περιορισμό (γ), είναι γεγονός ότι τα κιγκλιδώματα αποτελούν, ορισμένα τουλάχιστον, αναπόσπαστο στοιχείο της αρχιτεκτονικής σύνθεσης, στην αρχική της μορφή. Όμως, με την πρόταση αναμόρφωσης, τα διάφορα κιγκλιδώματα διαφοροποιούνται ως προς τον ρόλο τους, σαν στοιχεία οριοθέτησης μέσα σε ένα ενοποιημένο οικοδομικό τετράγωνο. Έτσι,

- Στην οδό Πατησίων μπορούν να διατηρηθούν σαν αρχιτεκτονικά στοιχεία, αφαιρώντας τις πόρτες για την ανάγκη επαναλειτουργίας του άξονα πεζών Ανατολή - Δύση.
- Στην οδό Στουρνάρη, στο βαθμό που παραμένει το παράρτημα Α-βέρωφ, θα μπορούσαν τα κάγκελα να αφαιρεθούν, διότι τα κενά ανάμεσα στα κτίρια είναι πολύ μικρά και οι ανάγκες διέλευσης πεζών συνεχείς. Διαφορετικά, εφό-

σον το υπάρχον βοηθητικό κτίριο κατεδαφιστεί, θα μπορούσε κανείς να προβλέψει ένα κιγκλιδώμα ενιαίο, από το κτίριο της παλιάς Πρυτανείας έως το κτίριο Γκίνη, αφήνοντας τα απαραίτητα περάσματα στην προέκταση των απέναντι δρόμων (πρόσβαση από πλατεία Κάνιγγος).

- Στην οδό Τσοίτσα, η προβλεπόμενη πεζοδρομήσή της, σε συνδυασμό με την ενοποίηση των δύο κήπων Πολυτεχνείου και Μουσείου, αφήνουν λίγα περιθώρια για στοιχειοθέτηση ανάγκης διατήρησης των εκεί κιγκλιδωμάτων. Εάν παρ' όλα αυτά κριθούν και αυτά διατηρητέα, τότε μπορούν να αφαιρεθούν μόνο οι πόρτες, στις απολήξεις των Νέων Κτιρίων και της Α-ΣΚΤ, ώστε να εξασφαλιστεί η ροή των πεζών ανάμεσα στους δύο παραπάνω κήπους.

- Στην οδό Μπουμπουλίνας, το αντίστοιχο κτίριο επιλύει από μόνο του το πρόβλημα της περιφράξης. Έτσι θα πρέπει να αφαιρεθεί το υπάρχον κιγκλιδώμα ανάμεσα στη στενή αυλή και το πεζοδρόμιο, προκειμένου να διπλασιαστεί σε πλάτος το τελευταίο, διατηρώντας φυσικά τα υπάρχοντα ψηλά δέντρα.

Η Ομάδα Έρευνας, καταθέτοντας τις παραπάνω προτάσεις της, που αποτελούν συνέχεια των όσων έχει ήδη παρουσιάσει στην Α' Φάση του προγράμματος, επιθυμεί να επισπεύσει το διάλογο που έχει ήδη ξεκινήσει για το μέλλον του Συγκροτήματος Πατησίων. Περιμένει από τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας - ιδίως από τους σπουδαστές - τις παρατηρήσεις και υποδείξεις τους.